

ВИСНОВОК

**на проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо
імплементатії законодавства Європейського Союзу у сфері
відновлювальних джерел енергії (реєстр. № 14271 від 03.12.2025),
поданий Кабінетом Міністрів України**

За дорученням Голови Верховної Ради України Комітет з питань екологічної політики та природокористування відповідно до предметів відання на своєму засіданні 28.01.2026 (протокол № 253) розглянув законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо імплементатії законодавства Європейського Союзу у сфері відновлювальних джерел енергії (реєстр. № 14271 від 03.12.2025), поданий Кабінетом Міністрів України, і відмічає.

Метою законопроекту є забезпечення виконання зобов'язань України, як сторони Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та імплементатії законодавства Європейського Союзу в частині приведення національної нормативно-правової бази у сфері відновлюваних джерел енергії у відповідність з вимогами європейського законодавства, зокрема, Директиви (ЄС) 2018/2001 Європейського Парламенту і Ради від 11 грудня 2018 року про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел (із наступними змінами).

Законопроектом передбачається імплементатія положень законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії, зокрема у частині:

узгодження національної термінології у сфері відновлюваних джерел енергії із термінологією *acquis communautaire* Європейського Союзу;

визначення особливостей розрахунку показника валового кінцевого споживання енергії з відновлюваних джерел енергії та формування національного цільового показника;

визначення спільнот відновлюваної енергії, а також їх особливостей;

визначення механізму проведення статистичних трансферів з державами—членами (сторонами) Європейського Союзу або Енергетичного Співтовариства, а також реалізації спільних проєктів та запровадження спільних схем підтримки;

визначення особливостей формування спеціальних зон для розвитку відновлюваної енергетики, установок зберігання енергії та мережевої інфраструктури;

впровадження основних принципів дозвільних процедур для інвестицій у відновлювану енергетику;

запровадження критеріїв сталості та скорочення викидів парникових газів, біопалив, біорідин та палив з біомаси, та їх дотримання.

До законопроекту наявний висновок Головного науково-експертного управління із зауваженнями та пропозиціями.

Щодо змін до Закону України «Про альтернативні види палива» надані зауваження щодо понятійного апарату, а саме:

потребує додаткового обґрунтування виключення з понятійного апарату Закону визначення поняття «відходи»;

виключення таких термінів як «залишки лісового та сільського господарства (рослинництва і тваринництва), рибного господарства та аквакультури»; «земельні ділянки вкриті багаторічною трав'яною рослинністю» є недоцільним, оскільки вони не відносяться до предмета регулювання Закону.

Зауваження стосується «критеріїв визначення сировини з високим ризиком зміни цільового призначення використання земельних ділянок», які згадуються в абз. 7 ч. 5 нової редакції ст. 8⁴ Закону, а також ч. 6 цієї статті, відповідно до якої «порядок визначення земельних ділянок, вкритих багаторічною трав'яною рослинністю, що мають підвищене значення для біологічного різноманіття, а також обґрунтування можливого використання цих ділянок для збору сировини, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки». Відповідно до ч. 1 ст. 61 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» «ділянки суші та водного простору, природні комплекси й об'єкти, які мають особливу екологічну, наукову, естетичну і економічну цінність і призначені для збереження природної різноманітності, генофонду видів тварин і рослин, підтримання загального екологічного балансу та фонового моніторингу навколишнього природного середовища, вилучаються з господарського використання повністю або частково і оголошуються територією чи об'єктом природно-заповідного фонду України». Водночас «природно-заповідний фонд охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною».

У проекті пропонується виключити із Закону ст. 8⁵ «Критерії сталості рідкого біопалива (біокомпонентів) та біогазу, призначених для використання у галузі транспорту». Проте у цій статті встановлено заборону на збирання або вирощування на земельних ділянках, що мають підвищене значення для біологічного різноманіття, сировини для виробництва рідкого біопалива (біокомпонентів) та біогазу, призначених для використання у галузі транспорту, що цілком відповідає вимогам природоохоронного законодавства.

Щодо змін до Закону України «Про альтернативні джерела енергії».

У проекті пропонується нове визначення терміну «позитивний ефект від виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел енергії – формування частки національно визначеного внеску України до Паризької угоди щодо скорочення обсягів викидів парникових газів». Втім проектом вносяться зміни до ст. 1 Закону, що виключають з понятійного апарату термін «національно визначений внесок України». Слід відмітити, що у новому визначенні терміну відсутнє посилання на чинну Рамкову конвенцію Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, що потребує додаткового обґрунтування

Також Комітет зазначає, що термін «національно визначений внесок України» визначається Законом України «Про основні засади державної кліматичної політики». Враховуючи зазначене, законопроект потребує доопрацювання для приведення термінології у відповідність до вище наведеного Закону.

У частині 2 нової ст. 14⁵ Закону передбачається, що «у разі транскордонної оцінки впливу на довкілля загальна тривалість процедури оцінки впливу на довкілля визначається часом, необхідним для виконання процедур, передбачених Конвенцією про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті». Слід враховувати, що питання, пов'язані із здійсненням оцінки транскордонного впливу на довкілля, врегульовані ст. 14 «Оцінка транскордонного впливу на довкілля» Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», у якому враховані вимоги Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. За цих умов необхідно зазначати посилання на відповідну норму наведеного вище Закону.

Міністерство фінансів України, Державне агентство водних ресурсів України та Адміністрація Держспецв'язку повідомили про відсутність зауважень та пропозицій до законопроекту.

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України надало такі зауваження до законопроекту.

Пропонується абзаци шістнадцятий та сімнадцятий підпункту 4 пункту 1 розділу I проекту Закону викласти в такій редакції:

«Державний контроль за додержанням вмісту нормативно визначеної обов'язкової частки рідкого біопалива (біокомпонентів) суб'єктами господарювання, які здійснюють оптову та/або роздрібну торгівлю паливом, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів та державний контроль пального при імпорті, у порядку, визначеному Законом України «Про основні засади державного нагляду

(контролю) у сфері господарської діяльності» з урахуванням вимог цього Закону.

Державний контроль за додержанням вмісту нормативно визначеної обов'язкової частки біопалива (біокомпонентів) в загальному річному обсязі продажу суб'єктами господарювання, які здійснюють виробництво пального та/або імпорту пального та/або оптову торгівлю паливом власного виробництва або імпортованого ними, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері забезпечення енергетичної ефективності та альтернативних видів палива, у порядку, визначеному Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» з урахуванням вимог цього Закону.».

Державна служба геології та надр України надала зауваження та пропозиції до законопроекту.

Підпунктом 15 пункту 3 проекту Закону пропонується внесення змін до Закону України «Про альтернативні джерела енергії» шляхом доповнення новим розділом III¹, в якому передбачається, що проєкт відновлюваної енергетики охоплює всі документи дозвільного характеру, необхідні для нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту, реставрації та експлуатації об'єктів відновлюваної енергетики, включаючи об'єкти електроенергетики, що використовують енергію з сонячного випромінювання, енергію вітру, геотермальну енергію, гідроенергію, енергію біомаси, біогаз, інші види відновлюваних джерел енергії, або їх комбінацію, теплові насоси, спільно розміщені установки зберігання енергії (електричні та теплові), обладнання, необхідне для їх приєднання до систем передачі та розподілу електричної енергії та/або інтеграції в системи теплопостачання і холодопостачання, а також приєднання електроустановки відповідно до вимог статті 21 Закону України «Про ринок електричної енергії» та оцінку впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Втім в законопроекті відсутні чіткі норми, які узгоджують отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр) із свердловин, будівництво яких або використання наявних потребують отримання спеціального дозволу на користування надрами при влаштуванні теплових насосів, так як проєкти з використанням геотермальної енергії шляхом встановлення теплових насосів не можливо реалізувати без вертикального буріння та /або горизонтального буріння свердловин.

Натомість із положень проекту Закону не можливо чітко ідентифікувати необхідність отримання суб'єктами господарювання спеціального дозволу на користування надрами з метою отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр).

Для забезпечення чіткого та однозначного тлумачення норм законодавства законопроект потребує доопрацювання з метою узгодження його з положеннями Кодексу про надра України в частині необхідності

отримання спеціального дозволу на користування надрами для будівництва нових та використання наявних свердловин для отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр).

Державна екологічна інспекція України надала такі зауваження та пропозиції до законопроекту:

викладення в новій редакції терміну «критерії сталості та скорочення викидів парникових газів» не містить застереження щодо заборони використання окремих земельних ділянок для отримання сировини, необхідної для виробництва видів біопалива. Це може призвести до непрямої зміни землекористування, і як наслідок, до вивільнення CO₂, що зберігається в деревах і ґрунтах. Непряма зміна землекористування для збільшення виробництва біомаси може звести нанівець зменшення викидів парникових газів та матиме наслідком виснаження природних ресурсів і загострення екологічних проблем;

у запропонованій редакції статі 7¹ Закону України «Про альтернативні види палива» пропонуємо слова «...сьомому-дев'ятому статті 13 цього Закону та штрафів, накладених відповідно до абзаців другого та п'ятого статті 14 цього Закону» замінити словами «...сьомому-дев'ятому частини першої статті 13 цього Закону та штрафів, накладених відповідно до абзацу другого частини першої та пункту 1 частини другої статті 14 цього Закону»;

пропонується в частині шостій у запропонованій редакції статі 7¹ Закону України «Про альтернативні види палива» після слів «, які здійснюють» доповнити словами «виробництво пального та/або імпорт пального та/або»;

пропонується після частини третьої статті 14 Закону України «Про альтернативні види палива» доповнити новою частиною такого змісту: «Форми постанов про накладення штрафу затверджуються відповідними центральними органами виконавчої влади, що мають право розглядати справи про правопорушення, передбачені частинами першою та другою цієї статті.».

Державне агентство лісових ресурсів України підтримало законопроект та надало свої зауваження.

У новій редакції частини 1 статті 1 Закону України «Про альтернативні види палива» термін «земельні ділянки вкриті багаторічною трав'яною рослинністю» (абзац 32 підпункту 2 пункту 1 Розділу I проекту Закону) викласти у такій редакції:

«земельні ділянки вкриті багаторічною трав'яною рослинністю — земельні ділянки вкриті лучною, степовою, болотною, кущовою рослинністю та їх комбінаціями, у тому числі на нелісових землях лісгосподарського призначення (пасовища, сіножаті, степи, болота);».

В абзаці 35 підпункту 2 пункту 1 Розділу I проекту Закону замінити слова «з лісів» словами «при використанні лісових ресурсів» (у терміні «лігноцелюлозний матеріал»).

У новій редакції статті 84 Закону України «Про альтернативні види палива» в абзаці 14 підпункту 7 пункту 1 Розділу I проекту Закону слова «у секторі лісового господарства» пропонується замінити словами «при використанні лісових ресурсів».

За результатами обговорення та враховуючи викладене, Комітет ухвалив висновок та прийняв рішення:

1. Рекомендувати Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг внести на розгляд Верховної Ради України пропозицію про прийняття за основу законопроекту про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлювальних джерел енергії (реєстр. № 14271 від 03.12.2025), поданого Кабінетом Міністрів України, з урахуванням зауважень Комітету, викладених у мотивувальній частині висновку.

2. Висновок направити до Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг.

Голова Комітету

Олег БОНДАРЕНКО

